

NORGES HØYESTERETT

D O M

avsagt 8. april 2022 av Høyesterett i avdeling med

dommer Jens Edvin A. Skoghøy
dommer Bergljot Webster
dommer Knut H. Kallerud
dommer Per Erik Bergsjø
dommer Kine Steinsvik

HR-2022-737-A, (sak nr. 21-183545STR-HRET)
Anke over Eidsivating lagmannsretts dom 26. oktober 2021

A (advokat Øystein Ola Storrvik)

mot

Påtalemyndigheten (konstituert statsadvokat Stian F. Hermansen)

S T E M M E G I V N I N G

(1) Dommer **Bergsjø:**

Sakens spørsmål og bakgrunn

- (2) Saken gjelder hovedsakelig straff for gjentatt seksuell omgang med hunder. Spørsmålet er om overtredelsen av dyrevelferdsloven er grov og hvilken straff som skal utmåles.
- (3) A er født i 1990. Han ble 15. desember 2020 satt under tiltale for overtredelse av dyrevelferdsloven § 37 andre ledd, jf. § 14 første ledd bokstav c med dette grunnlaget (post D):
- «I perioden fra 2012 til 2020 hadde han gjentatte ganger seksuell omgang med hunder. Den seksuelle omgangen bestod av at han fikk hundene til å penetrere seg samt av at han sugde på dyrenes kjønnsorgan og/eller fikk dyrene til å slikke sitt kjønnsorgan.»
- (4) A ble i post II tiltalt for overtredelse av straffeloven § 311 første ledd, jf. andre ledd. Grunnlaget var at han torsdag 8. oktober 2020 «oppbevarte ... 37 bilder og en video som dokumenterer seksuelle overgrep mot barn eller er fremstillinger som seksualiserer barn».
- (5) Nedre Romerike tingrett avsa 7. april 2021 dom hvor A ble domfelt i samsvar med tiltalen. Overtredelsen av dyrevelferdsloven ble ansett som grov. Tingretten la under post II til grunn at A hadde opptrådt «i hvert fall uaktsomt». Straffen ble satt til fengsel i fem måneder. A ble videre dømt til å tåle inndragning av diverse elektronisk utstyr og ilagt forbud mot «å eie, stelle eller på noen annen måte dra omsorg for dyr inntil videre», jf. dyrevelferdsloven § 33 andre ledd, jf. første ledd. Saksomkostninger ble idømt med 4 000 kroner.
- (6) A anket til Eidsivating lagmannsrett over bevisbedømmelsen, lovanvendelsen, straffutmålingen og rettighetstapet. Anken over lovanvendelsen for post I og straffutmålingen ble henvist til ankeforhandling ved lagmannsrettens beslutning 27. mai 2021, mens anken for øvrig ble nektet fremmet.
- (7) Eidsivating lagmannsrett avsa 26. oktober 2021 dom med slik domsslutning:
- «1. I tingrettens domsslutning gjøres den endring at straffen settes til 90 – nitti – dager.
2. Saksomkostninger idømmes ikke for lagmannsretten.»
- (8) Lagmannsretten var enig med tingretten i at overtredelsen av dyrevelferdsloven § 37 var grov, men reduserte straffen.
- (9) A har anket til Høyesterett over lovanvendelsen og straffutmålingen. Han har gjort gjeldende at overtredelsen under tiltalen post I ikke er grov, og at straffen er for streng. Forsvareren har lagt ned påstand om at A anses på mildeste måte.
- (10) Også *påtalemyndigheten* anket lagmannsrettens dom til Høyesterett, men anken ble senere frafalt i skriv fra Riksadvokaten. Til tross for dette har aktor lagt ned påstand om at

tingrettens dom, domsslutningen punkt 1, stadfestes. Det er videre lagt ned påstand om at A skal pålegges å betale saksomkostninger for Høyesterett etter rettens skjønn.

Mitt syn på saken

Nærmere om de straffbare forholdene

- (11) Det skal utmåles straff for gjentatt seksuell omgang med hunder, jf. dyrevelferdsloven § 37, jf. § 14 første ledd bokstav c, og for oppbevaring av 37 bilder og en video som dokumenterer seksuelle overgrep mot barn eller er fremstillinger som seksualiserer barn. Videre er det spørsmål om overtredelsen av dyrevelferdsloven § 37 er grov.
- (12) Lagmannsretten har lagt til grunn tingrettens beskrivelse av det straffbare forholdet under tiltalen post I om brudd på dyrevelferdsloven. Forholdet er beskrevet slik i tingrettens dom:

«Tiltalte forklarte at han forholdt seg som beskrevet i tiltalen i perioden 2012–2019. Han mener det kan ha skjedd til sammen 10–15 ganger i denne perioden, overfor 3 ulike hunder, herunder en schæfer, en golden retriever og en type setter. En av hundene var hunden til ekskjerneestens hans, en annen av hundene passet han for en bekjent, og den siste hunden fikk han tilgang til etter å ha fått kontakt med eieren på internett. Med denne personen utvekslet han erfaringer, og ønsker vedørende seksuell omgang med blant annet hunder. I politiavhør har tiltalte forklart at det skjedde 20–30 ganger. Han mener nå han har fått tenkt seg bedre om, og at det ikke skjedde så mange ganger som det fremgår av politiavhøret, men heller 10–15 ganger. Den seksuelle omgangen skjedde blant annet ved at tiltalte først masturberte hundens kjønnsorgan, hvoretter hunden penetrerte tiltaltes analåpning, mens tiltalte sto naken på alle fire. Hunden sto rolig mens dens kjønnsorgan var inni tiltaltes analåpning. Tiltalte masturberte seg selv samtidig. Den seksuelle omgangen varte i ca. 15–20 minutter, og ble avbrutt når hudens kjønnsorgan ikke lenger var erigert. Ved andre anledninger behøvde ikke tiltalte gjøre noe med hunden utover at han stilte seg opp på alle fire, hvoretter hunden penetrerte han. Han slikket ellers hundenes kjønnsorgan, og lot dem slikke hans kjønnsorgan. Han har aldri holdt hundene fast på noe vis, og opplever at den seksuelle omgangen var frivillig fra hundene. Han tenkte at dette var greit så lenge hundene viste at de hadde lyst. Dette ved at de for eksempel hoppet opp på benet hans, og ridde på benet. Han hadde seksuell omgang for nytelsens skyld, men visste det var galt, og har ikke lenger interesse for dette.»

- (13) Lagmannsretten fant bevist at det var tale om seksuell omgang ved minst 20 anledninger i perioden 2012 til 2019. De aller fleste tilfellene gjaldt seksuell omgang med ekskjerneestens schæfer, mens det var ett tilfelle av seksuell omgang med hver av de to andre hundene saken gjelder.
- (14) Om forholdet i tiltalens post II heter det i lagmannsrettens dom at samtlige bilder er «tegninger og illustrasjoner», mens videoen viser reelle overgrep mot barn.

Generelt om dyrevelferdsloven og forbudet mot seksuell omgang og seksuelle handlinger med dyr

- (15) Dyrevelferdsloven ble vedtatt i 2009 og trådte i kraft 1. januar 2010. Den erstattet da dyrevernsloven fra 1974.

- (16) I Ot.prp. nr. 15 (2008–2009) punkt 1.1 på side 7 gjør departementet rede for hovedinnholdet i forslaget til ny dyrevelferdslov. Her uttaler departementet at bakgrunnen for forslaget «er en betydelig utvikling i kunnskapen om dyrs evner og behov, kombinert med høye etiske mål for hvordan vi ønsker at dyr skal behandles i samfunnet». Departementet fremhever videre at en vesentlig premiss for loven er «anerkjennelsen av at dyr har egenverdi i tillegg til å ha nytteverdi for mennesket». I punkt 1.2 på side 9 heter det at god dyrevelferd først og fremst er viktig av hensyn til dyrene selv, men at dette også er et kollektivt samfunnsgode.
- (17) Jeg viser også til redegjørelsen for lovutkastets intensjon og grunnlag i punkt 1.4 på side 12 i proposisjonen. Departementet påpeker her at formålet med tidligere dyrevernløvgivning var å beskytte dyr mot mishandling, vanskjøtsel og lidelse. Deretter uttaler departementet:
- «Som følge av økt kunnskap og endringer i samfunnets holdninger, har det vært en utvikling i retning av å legge større vekt på dyrs velferd utover det å beskytte dem mot lidelse. ... At dyrs velferd i økende grad skal vektlegges, står også sentralt i dyrevelferdsmeldingens etiske plattform, samt i dens mål og tiltak for å bedre dyrevelferden i Norge.»
- (18) Av dyrevelferdsloven § 1 fremgår at formålet med loven er «å fremme god dyrevelferd og respekt for dyr». I de spesielle merknadene til bestemmelsen i Ot.prp. nr. 15 (2008–2009) punkt 4.1 på side 93 uttaler departementet at formålet er angitt blant annet «ut fra en erkjennelse av at dyr er sansende vesener og har en egenverdi uavhengig av den nytteverdi de måtte ha for mennesker». Samme sted fremheves det at dyrevelferd omfatter dyrets mulighet til å utøve «artsspesifikk, naturlig atferd». I forlengelsen uttaler departementet dette om formålet:
- «Lovens formål om å fremme respekt for dyr skal ha en holdningsskapende effekt og skal primært nås gjennom tiltak som fremmer god dyrevelferd. Det å fremme respekt for dyr er et selvstendig hensyn selv om manglende respekt for dyret ikke nødvendigvis medfører redusert velferd. Ved tolkningen av begrepet respekt vil etiske betraktninger knyttet til hvordan dyr bør/ikke bør behandles bli vektlagt utover de rene velferdsbetraktninger.»
- (19) Dyrevelferdsloven § 3 har denne ordlyden:
- «Dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger.»
- (20) I de spesielle merknadene til bestemmelsen på side 94 i proposisjonen påpeker departementet at hva som er en påkjenning eller belastning, i utgangspunktet er en faglig dyrevelferdsmessig vurdering. Departementet fremhever at det må legges vekt på karakteren og omfanget av belastningene eller påkjenningene, om de er påført av mennesker, hva som er formålet med å utsette dyr for dette og om handlingen er allment akseptert.
- (21) Jeg konstaterer at et sentralt formål bak dyrevelferdsloven er å fremme respekt for dyrene. Loven bygger på en grunnleggende premiss om at dyr har en egenverdi, og vernet rekker atskillig lenger enn til å beskytte dem mot vanskjøtsel, mishandling og lidelse.

(22) Dyrevernsloven 1974 inneholdt ikke noe særskilt forbud mot seksuell omgang og seksuelle handlinger med dyr. Det var imidlertid antatt at slik atferd ble rammet av lovens § 2 hvis den utsatte dyret for lidelse, se Ot.prp. nr. 15 (2008–2009) punkt 2.2.12.1 på side 48. Ved forberedelsen til dyrevelferdsloven foreslo departementet et uttrykkelig forbud mot slike handlinger, noe som fikk bred støtte blant høringsinstansene. Men Riksadvokaten var usikker på om begrunnelsen for å gjeninnføre forbudet var tilstrekkelig og viste til prinsippet om at det bør kreves faktiske skadevirkninger som grunnlag for straff.

(23) Forbudet mot seksuell omgang og seksuelle handlinger med dyr er tatt inn i dyrevelferdsloven § 14:

«Det er forbudt å:

- a. utøve vold mot dyr,
- b. hensette dyr i hjelpeløs tilstand,
- c. ha seksuell omgang med eller foreta seksuelle handlinger med dyr, og
- d. bruke levende dyr som fôr eller agn.»

(24) I punkt 2.2.12.4 i proposisjonen begrunner departementet forbudet blant annet med hensynet til dyrenes naturlige atferd og instinkter og et ønske om å hindre at de blir påført skader eller annen lidelse. Det presiseres at det ikke er et vilkår for straff at det kan påvises skade av fysisk eller psykisk art.

Spørsmålet om overtredelsen av dyrevelferdsloven § 37 er grov

(25) Dyrevelferdsloven § 37 første og andre ledd har denne ordlyden:

«Forsettlig eller grovt uaktsom overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven eller vedtak gitt i medhold av loven, straffes med bøter eller fengsel inntil 1 år eller begge deler, såfremt forholdet ikke rammes av strengere straffebestemmelse.

Grov overtredelse straffes med fengsel inntil 3 år. Ved vurdering av om overtredelsen er grov, skal det særlig legges vekt på overtredelsens omfang og virkninger, og graden av utvist skyld.»

(26) Ved vurderingen av om overtredelsen er grov, skal det altså særlig legges vekt på omfang, virkninger og graden av utvist skyld. Dette utdypes noe i de spesielle merknadene til bestemmelsen i Ot.prp. nr. 15 (2008–2009) punkt 4.3 på side 118. Her uttaler departementet at det bør «legges vekt på de konsekvenser lovbruddet har fått, så som omfanget av påført fysisk og mental skade og smerte og om lovbruddet har pågått over tid eller har gjentatt seg». Departementet tilføyer at det må tas i betraktning «om lovbruddet er gjort på særlig smertefull måte, og om overtredelsen er gjort med hensikt».

(27) Høyesteretts praksis gir noe ytterligere veiledning om hvilke momenter som er relevante i vurderingen av om overtredelsen er grov. Jeg nevner først HR-2016-295-A *Lukas*. Domfelte hadde avlivet en hund ved å binde den til et betongrør og kaste den utfor en bro. Hunden døde av drukning etter tre til fire minutter. Det ble lagt til grunn at overtredelsen var grov, men uten noen nærmere drøftelse. Høyesterett la i sin vurdering av straffen til grunn at det ikke var avgjørende om hunden faktisk opplevde smerte og frykt, men om handlemåten var *egnet til* å skape en slik opplevelse, se avsnitt 36.

- (28) I HR-2019-1645-A var spørsmålet om avlaving av to katter var en grov overtredelse av dyrevelferdsloven § 37. Avlavingen hadde skjedd ved at domfelte knekte nakken på kattene med hendene. Overtredelsen ble ikke ansett som grov. Førstvoterende trekker i avsnitt 20 inn motivet for valget av avlivingsmetode. Men han presiserer også at «de mer objektive konsekvensene» må stå sentralt i vurderingen, se avsnitt 21. Vurderingen i avsnitt 25 bekrefter at det har betydning hvor mange dyr som rammes, noe som også kan utledes av forarbeidenes henvisning til «omfang», jf. også avsnitt 30 i Lukas-dommen.
- (29) Jeg nevner til slutt også HR-2017-1250-A *Leo*, som gjaldt straff for bruk av strømhalsbånd på hund. Høyesterett la blant annet vekt på at bruken pågikk «over en relativt lang tidsperiode», jf. avsnitt 44.
- (30) På denne bakgrunn vurderer jeg om overtredelsen i saken her er grov, jf. dyrevelferdsloven § 37 andre ledd. Jeg er enig med forsvarer i at vurderingen ikke kan begrenses til en sammenligning med andre former for seksuell aktivitet med dyr, jf. § 14 bokstav c. Spørsmålet er om det er tale om en grov overtredelse av reglene i dyrevelferdsloven, og overgrepene må da holdes opp mot *alle* former for krenkelser.
- (31) For lagmannsretten var det oppnevnt en sakkyndig som forklarte seg om de antatte virkningene av den seksuelle aktiviteten for hundene. I dommen refereres det fra hennes rapport. Det fremgår at en hund kan være med på slike aktiviteter uten at det nødvendigvis medfører smerte eller ubehag, og at det også kan hende at dette er noe hunden setter pris på. På denne bakgrunn har lagmannsretten konkludert slik:
- «Basert på den sakkyndiges vurderinger kan lagmannsretten ikke se at det er holdepunkter for at den seksuelle omgangen har medført fysisk eller mental skade eller smerte for de hundene foreliggende sak gjelder.»
- (32) Jeg har ikke grunnlag for å trekke denne konklusjonen i tvil og legger den til grunn for min vurdering. Men det er ikke et vilkår for å anse overtredelsen som grov at den seksuelle omgangen faktisk har ført til lidelse eller belastninger. Handlingene innebærer uansett et markert brudd på de etiske mål for hvordan dyr skal behandles. Etter mitt syn er det også et moment at denne formen for seksuell omgang ifølge de sakkyndige rapportene i saken generelt er *egnet til* å forårsake i hvert fall et visst ubehag.
- (33) I vurderingen legger jeg ellers vekt på at overgrepene har skjedd ved minst 20 anledninger over en periode på sju år. Domfelte har forgrepet seg på tre hunder. Han var klar over at handlingene var ulovlige og har utvist et fast hensiktsforsett. Handlingene ble utført for egen nytelses skyld og hadde dermed ikke noe aktverdig formål. Av lagmannsrettens dom fremgår at domfelte fikk overlevert en av hundene for å misbruke den etter avtale med eieren, som han hadde hatt kontakt med på internett. Jeg mener også dette er et argument for å anse overtredelsen som grov.
- (34) Det dreier seg om systematisk misbruk av dyr over en lengre tidsperiode. Jeg er kommet til at overtredelsen må anses som grov, men jeg er enig med lagmannsretten i at forholdet ligger i det nedre sjiktet av det som rammes av dyrevelferdsloven § 37 andre ledd.

Straffutmålingen

- (35) Ved straffutmålingen må det legges vekt på de samme momentene som under drøftelsen av om overtredelsen er grov. Allmennpreventive hensyn slår etter mitt syn inn med betydelig vekt. Jeg viser til HR-2016-295-A *Lukas*, hvor førstvoterende i avsnitt 31 uttaler at det bør legges vekt på at «en streng straff understreker at dyr skal behandles med respekt».
- (36) Det er naturlig å se hen til straffnivået i de dommene om overtredelse av dyrevelferdsloven § 37 som jeg allerede har vært inne på. I *Lukas*-dommen tok Høyesterett utgangspunkt i fengsel i 120 dager, jf. avsnitt 40. Jeg minner om at dommen gjaldt avlaving av en hund på en måte som var egnet til å påføre smerte og alvorlig frykt over en periode på tre til fire minutter. I HR-2019-1645-A, hvor det ble utmålt straff for avlaving av to katter ved å knekke nakken deres, var utgangspunktet fengsel i 60 dager, se avsnitt 32.
- (37) Fordi saksforholdet i de to sakene skiller seg så mye fra vår sak, er sammenligningen vanskelig. Lagmannsretten har lagt til grunn at forholdet i post I kvalifiserer til fengsel i 90 dager. Etter en samlet vurdering er jeg kommet til at dette er noe for høyt. Jeg mener utgangspunktet bør være fengsel i rundt 75 dager.
- (38) Lagmannsretten har tatt utgangspunkt i en straff av fengsel i 20 dager for forholdet i post II. I likhet med partene har jeg ingen innvendinger mot denne vurderingen.
- (39) A er fradømt retten til å dra omsorg for dyr inntil videre, jf. dyrevelferdsloven § 33 andre ledd, jf. første ledd. Rettighetstapet har som siktemål å hindre fremtidige lovbrudd og kan ikke tillegges vekt ved straffutmålingen. Jeg viser til HR-2016-2285-A avsnitt 36.
- (40) Tilståelsen fra A har ikke hatt særlig betydning for avdekkingen av de straffbare forholdene. Det bør likevel gjøres et beskjedent fradrag i straffen. Samlet straff kan etter mitt syn passende settes til fengsel i 75 dager, jf. også prinsippet i straffeloven § 79 bokstav a.
- (41) Aktor har lagt ned påstand om saksomkostninger, jf. straffeprosessloven § 436. Domfeltes anke over straffutmålingen har ført frem, idet straffen er blitt redusert. Det er da ikke adgang til å idømme saksomkostninger for Høyesterett, jf. § 436 andre ledd. Selv om domfeltes anke ikke hadde ført frem, burde saksomkostninger for Høyesterett ikke ha vært idømt, da saken er brakt inn for Høyesterett ut fra behovet for rettsavklaring.

Konklusjon

- (42) Straffen settes til fengsel i 75 dager. Saksomkostninger for Høyesterett idømmes ikke.

(43) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. I lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 1, gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 75 – syttifem – dager.
2. Saksomkostninger for Høyesterett idømmes ikke.

(44) Dommer **Webster:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.

(45) Dommer **Kallerud:** Likeså.

(46) Dommer **Steinsvik:** Likeså.

(47) Dommer **Skoghøy:** Likeså.

(48) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. I lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 1, gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 75 – syttifem – dager.
2. Saksomkostninger for Høyesterett idømmes ikke.